



# LIBURU AZOKA

## 1975

Urtero bezala, hamargarren aldiz, hazilaren\* lehen egunetan ospatu da aurten ere Liburu eta Diskoen Azoka Durangon.

Geroz eta jende gehiago biltzen da Feria hortan. Egun horietan Euskal Herri osotik dator jendea Durangora. Esana dugu, euskal kultura idatziaren hiriburua dela Durango egun batzutan.\* Gure kultura sakabanatu eta babesik gabekoarentzat ez da guti. Aurten, iparraldekorik ez dut inor ikusi. Mugak ba du oraindik ere erdibitze indarririk.

### Gazteak ugari

Jende asko ibili da standetik standera. Ez dakit, beste urteetan baino gehiago ala gutiago. Baina, nire ustez eta honi eta hari entzunez, gauza segura da, beste urteetan baino gazte gehiago egon dela. Askorekin erabili dut komentario horixe. Edozein mementotan merkatura so\* egin, eta gazteak ikusten ziren. Oroitzen naiz oraindik, nola, lehenengo urte haietan, hango jendea «betiko euskaltzale ezagun» horik\* izan ohi ziren, eta, hortik aparte, Durango bertako eta inguruko gizataldea. Gaur egun, Azokara hurbiltzen den jendearen gaztetasunak harriturik eta pozturik uzten du edonor. Triunfalismorik gabe pozturik.

Gainerako urteetan baino segurkiago esan dezakegu aurten, etorri den jendea, Azokara bertara etorri dela, liburuak eta diskoak ikustera eta erostera. Izan ere, beste urteetan izan ohi zèn dantzariarik edo filmerik edo musikariarik edo kantariarik edo bertsoariarik ez da oraingo hortan agertu, aurretik harturiko erabakiz. Ez dugu inor ere kexu\* ikusi, zergatikoa berehalakoan ulertu baitute.

### Erakuspostu batetik bestera

Jendea geroz eta interesatuago ikusi izan dugu standen aurrean. Erakuspostuak beti zeuden beterik, bete beterik. Ni neu ere hiruzpalau aldiz saiatu nintzen ikustera joaten, beti ere zailtasun handirekin.\* Uste dudanez, bi gauza adierazten du horrek: bateko, jende asko zegoela; eta besteko, erakuspostuetan gauzak aztertzen gelditzen zela jendea. Ohitura berria da hori, eta kulturarentzat biziki interesgarria. Hara joan eta itzuliño arin bat egin beharrean, dagoenaz askoz ere gehiago interesaturik, behar den asti guztia hartzen dute orain erosleek edo irakurleek. Erosi aurretik, liburuak aztertu eta balioztatu egin nahi dute: euskal irakurlea kultur maila gorago batetara iritsi\* delako seinalea.

Erakusleku batetik bestera nenbilerarik, han eta hemen liburu zerrendak edo katalogoak eskatzen nituen.

Editorial askok ez du katalogorik ekarri. Ezin daiteke holarako konportamendurik konpreni. Zer gertatzen da hor? Zer kostatzen da, bada, dauzkaten liburu guztien zerrenda oso bat egitea? Hori ulergaitza delarik, ulergaitzagoa da editorial guztien artean Azokarako katalogo orokor\* bat ez egitea. Zer interes dago hortan? Alferkeria hutsez ahal da?

Erakuspostuetan, saltzaileen artean, erdaraz egin ohi duen gehiegi dago. Ahanztu egin ahal dute, euskal liburu eta diskoen Azoka dela? «Gran Enciclopedia Vasca» ikustera joan nintzen, eta liburuaren zerrenda bat eskatu nuen; euskaraz noski. «Euskeraz bapez» erantzun zidan postukoak, premia guztietarako irtenbidea ikasia duen baten azentuarekin.

Beste erakusle askok, han jarrita dauzkaten liburu berririk ere ez dute. Liburuaren izena bai, baina haien gaiari edo kalitateari buruz tutik ere ez. Liburuaren gaia, erdaldun saltzaileek baino hobeto ezagutzen dute euskaldunek, emakume batek oharterazi zidanez.

### Liburu argitaratzaileekin

Merkatua non, hara doaz editoreak. Argitaratzaileek profesionalismo aldetik jo nahi dute. Liburuari emanik bizitzeko, liburutik bizi. Osozko dedikatze horrek, liburgintzaren hobekuntza aparte utzita, alde txarrak ere badiu. Bat, entseiu libururik ez duela inork argitaratu gura.

Tesizko esku liburuaren urre garaia joana da. Gaiak euskaraz eman behar direla eta, LUR, GERO eta JAKIN batipat\* horri ekin\* zitzaizkion, duela zenbait urte. Euskará tresna baliagarria dela erakutsi nahi zen. Afirmazio bat egin nahi genuen: «Ba gara! Ba dugu zer esan eta nola esan!» Liburu mota horrek, herri bezala egiten genuen kontzientzi hartzeari erantzuten zion. (Ez ahanzt, poesiatik eta baserri tradizioetik gentozela.)

Entseiu liburuak, une hartako eta oraingo kontzientzi hartzeari erantzuten bazioten ere, orain ikusten denez, kultur egoerarekin ezin zitezkeen ezkon. Liburu mota horrentzat euskal merkaturak oso urria da. Urriegia, editorial batek zuzenki hortara jo dezan. Nork egin behar du hori? JAKINEko Intxaustirekin egon nintzen; GEROKo Lizundiarekin eta ETORReko Aierberekin ere bai. KRISELUK literaturara jo du. JAKINEk bereziki hiztegieta lan egin nahi du. GERO eta ETOR, erosleak dauden lekura joan gura dute, hots,\* irakaskuntzarako eta ikastolarako liburgintzara. IKER hastapenetik\* hor dabil, GORDAILU bezala.

Azokaren azken orduetan, editore zenbait haserre zegoen. Garestiegi gertatzen zaie Azoka. Eta hortan galtzaile, euskal liburgintza hutsean dabiltzanak ateratzen dira. Datorren urtean etorri ere ez dela egingo entzun nion bati. Etor edo ez etor, euskal editore horiekin ni ere ados\* nago: euskarazko liburuak aurkezten dituzten betzuri\* eta erdal editore aberatsei berdin kobratzeko dertxorik ez dago. Gure gizarte eta kultur egoera haintzat ez hartzea litzateke: beraz, horren\* maiz\* salatzen dugun justiziarik-ez bat gehiagotzea.

Joan ALTZIBAR